

La revolta del vídeo

Aquestes ratlles no pretenen donar idees als partits polítics que han signat el famós document que ja tots coneixem exigint de TVE un tracte més just en les seues pròximes aparicions públiques, sobretot pel que fa a les compareixences davant l'opinió pública que coincideixen amb la campanya electoral. Sí que informen, en canvi, sobre com, en altres latituds, els espectadors arriben a conèixer les coses que el poder considera subversives o no apropiades, és a dir, contràries a l'ordre que aquest poder desitja mantenir. L'aparell que ho permet es diu vídeo, VCR.

A l'Índia, l'estat controla la xarxa de televisió. La televisió hindú, Doodarshan, funciona com a vehicle de propaganda del govern del primer ministre Rajiv Gandhi. Davant d'aquesta situació, molt semblant a la que acaben de denunciar els partits polítics respecte de Televisió Espanyola i el Partit Socialista, els productors independents de vídeo han començat a distribuir els seus treballs en aquest suport, veritable desafiament al control exercit per la Doodarshan sobre les notícies. Un d'aquests grups productors, Vewstrak, és propietat de la revista quinzenal *Today* i en les cintes que fins ara ha editat, realitza un repàs ampli a tota l'actualitat que el govern hindú considera no apropiada per als seus espectadors.

En les últimes eleccions celebrades a l'estat hindú de Ramil Nadu, els partits polítics exhibiren els seus propis vídeos de propaganda en televisions instal·lades en *jeeps* amb els quals viatjaren per distintes ciutats. Per a fer-se una idea clara de la influència que la televisió té en aquest país, cal tenir en compte que el 63% dels 800 milions d'hindús que hi ha censats oficialment no saben llegir.

A Xile, país que celebra eleccions presidencials el pròxim mes de desembre, també el vídeo és utilitzat amb

normalitat com a fórmula per a criticar el govern. El grup Teleanálisis, per exemple, que compta amb 400 subscriptors entre partits polítics, sindicats i organitzacions religioses, està fent circular vídeos on es mostra l'altra cara de la dictadura pinotxetista. Es calcula que 50.000 persones tenen accés mensualment a aquest tipus d'informació.

A l'URSS, la *glasnost* no sols ha permès que es posin en marxa reformes polítiques, també n'han estat possibles algunes d'informatives. *Ogonyok*, una revista pro-reformista moscovita porta la veu cantant en aquest camp. Els seus programes gravats arriben a més

de 10.000 clubs de vídeo. Un d'aquests vídeos, l'anomenat *The week of Conscience*, fou dedicat completament a la memòria de les víctimes provocades per les purgues stalinistes.

¿Com s'aprofiten del vídeo les minories?

Al Brasil, els líders de les minories índies han optat per gravar les converses que mantenen amb els representants de l'administració amb l'objectiu que aquests vídeos puguen servir com a garantia de les promeses de protecció que els ofereixen en privat. A Israel, els palestins utilitzen vídeos per a gravar els enfrontaments d'àrabs civils amb soldats israelians. Les cintes són distribuïdes després a tota la premsa internacional a fi que aquesta conega les imatges més violentes que Israel censura quan informa sobre la *intifada*.

També a Txecoslovàquia distintes organitzacions clandestines distribueixen vídeos que contenen entrevistes amb membres de l'oposició i els rigorosament prohibits concerts de *rock*.

A Mèxic, un grup d'aficionats ha distribuït vídeos que mostren la brutalitat de la policia i distints fraus electorals. A Sri Lanka, les organitzacions guerrilleres tàmils han gravat cintes on es poden apreciar distintes accions de les forces de seguretat contra els seus campaments. Amb l'objectiu d'aconseguir adeptes entre els més joves, les organitzacions tàmils han arribat a gravar en directe atacs a estacions de policia. Actuacions semblants han estat posades en marxa pels mujahidins afganesos. El Centre Afganès de Recursos de Media, és a Peshawar, Pakistan, i fou creat gràcies als Estats Units.

Segons els experts, l'ús revolucionari que es fa del vídeo en els països del tercer món i de l'Est està posant nerviosos molts governs. En els anys 70, quan els productors de cintes de vídeo s'in-

Segons els comunicòlegs, l'èxit del vídeo està justificat pel descontentament de la població contra les xarxes nacionals de radiodifusió.

troduïren al Japó i als Estats Units, ningú podia imaginar-se una tal cosa. Amb l'arribada dels 80 i quan el vídeo es posà a l'abast de tothom, començà a intuir-se aquesta possibilitat.

Avui dia, tant en l'Occident ric com en les zones més pobres del Tercer Món, el vídeo s'ha convertit en un aparell d'ús quotidià. A Khartum, capital del Sudan, la segona nació més pobra del món, l'entreteniment nocturn de la gent és la contemplació de vídeos. Quan els consumidors no disposen d'un aparell de reproducció propi, acudeixen a veure'l a una sala comunitària. A l'Índia, per exemple, hi ha més de 100.000 establiments que lloguen vídeos i més de 10 milions de persones són socis d'empreses que fan arribar les seues produccions fins a les cases mitjançant un sistema de cables. A Taiwan, on el sistema de reproducció per cables està prohibit, els operadors escapen de la policia instal·lant les seues estacions de control en furgones que emeten cada dia des d'un lloc diferent. El mateix exèrcit israelià, que s'ha pronunciat sobre aquest tema més d'una vegada, ha assegurat que el sistema de vídeo per cable mou en el seu país un capital estimat en 50 milions de dòlars.

¿Per què té el vídeo tanta acceptació?

Els comunicòlegs afirmen que és degut al descontentament que les poblacions de tot el món experimenten envers la programació formal i propa-

gandística de les xarxes establertes de radiodifusió. El vídeo és, cal no oblidar-ho, de poca grandària, fàcil doncs per el contraban, i molt barat de reproduir. Una cinta gravada a Hollywood pot ser vista a Honk-Kong a les poques setmanes d'haver arribat a les pantalles. La premonició d'«aldea global» que el teòric Marshall Mac Luhan establí fa uns anys, es converteix així en realitat.

Malgrat la persecució que pràcticament tots els estats duen a cap contra el vídeo, reproducció il·legal de pel·lícules o circulació de vídeos que atempten contra els valors que aquests països preconitzen, la lluita sembla perduda.

El passat juliol, el govern de Vietnam inicià una campanya contra les empreses de vídeo i els usuaris particulars aduint que el vídeo corrompia la gent. Segons les autoritats vietnamites, més de 40.000 cintes eren exhibides d'una forma o d'una altra al país sense haver estat prèviament controlades. El nombre de sales il·legals que funcionaven al Vietnam es xifrà en 400.

La lluita inútil dels governs contra el vídeo

Policies d'altres països han intentat també controlar el comerç de cintes de vídeos. Els arguments que han justificat aquestes accions han estat molt semblants: la preservació d'un determinat ordre moral —quan les cintes

eren pornogràfiques— polític i econòmic. Recentment, a Pakistan, una cimera de líders musulmans exigí del govern la prohibició de totes les cintes de vídeo. El Vaticà ha afirmat en més d'una ocasió que la pornografia i la violència, que de forma manifesta són l'eix de moltes d'aquestes cintes, són les culpables de la degeneració que estan vivint els estats menys desenrotllats.

En els països comunistes, per norma, quan no són prohibides taxativament, els governs accepten amb irritació l'exhibició de films que justifiquen les accions de l'anomenat bloc occidental. A Tailàndia, els sociòlegs veuen amb preocupació com les pel·lícules d'arts marcial xineses van provocant que els joves obliden l'esport nacional: la boxa tailandesa. A Indonèsia, els polítics intenten posar barreres a l'arribada de films xinesos on queda ben explícita la superioritat d'aquest últim estat.

Un capítol no estudiat encara és la incidència que el vídeo pot exercir en les zones menys alfabetitzades que són, per cert, on el vídeo té més èxit. Alguns experts de l'ONU s'han pronunciat sobre aquest aspecte assegurant que el vídeo retardarà l'alfabetització d'aquestes regions. Segons aquests experts, el vídeo, pel fet de posar especialment l'accent en la violència i la riquesa, pot contribuir a oferir una visió distorsionada de la realitat de la vida en les persones que no disposen d'altres fonts d'informació.

Maria Aguilà